
BUTLLETÍ

DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY VI

Barcelona, juny de 1922

NÚM. 6

SUMARI

	Pàgs.		Pàgs.
A Flandes	89	Acords de la sessió del dia 8 de maig .	94
Crònica de la Protectora; mes d'abril .		Acords de la sessió del dia 29 de maig .	99
Acords de la sessió del dia 20	92	Noves	104

A FLANDES

LA LLUITA PER LA LLENGUA MATERNA EN LA VIDA PÚBLICA I EN L'ENSENYAMENT (1)

Els flamencs se senten lligats a la llengua de llurs pares. Llur vella «moedertaal» representa a llurs ulls llur nacionalitat pròpia, llur caràcter, llur raça. El crit de: Sense llengua no hi ha llibertat!, fou escoltat. Ressonà per totes les contrades i estaments. Hi hagué com una conjuració espon-tània. Poetes, artistes, savis, sacerdots, es posaren al davant del moviment reivindicador.

Des de 1850 els efectes de la campanya protestatària comencen de precipitar-se. En 1873, la Cambra dels representants vota una llei que prescriu l'empleu de la llengua dels acusats per a la instrucció dels processos i per als pledejaments. En 1880, el règim bilingüe és estès a tots els debats criminals; en país flamenc, el francès ja només és empleat com a llengua judiciària quan el mateix acusat ho demana. En desembre 1907, una llei novella estableix el règim bilingüe en els tribunals del Brabant.

En matèria administrativa, la llei del 22 maig 1878 obliga els funcio-naris a comunicar amb el públic en els dos idiomes i els oficials de l'exèrcit a comanar en flamenc els recrutes flamencs. D'altra part, una llei de 1898 eleva el flamenc al mateix rang que el francès en els debats legislatius, la redac-ció i la publicació de lleis, etc., de manera que tots els impressos de l'Estat

(1) Del llibre «La Bèlgica moderna», d'Enric Charriaux.

belga són redactats en les dues llengües àdhuc en la part valona del país.

En matèria d'ensenyament, la llei del 15 juny 1885 ordena que, a les escoles mitjanes i als ateneus (liceus de l'Estat de les províncies flamenques), el flamenc sigui empleat exclusivament per a l'ensenyament de les llengües dites germàniques (flamenc, anglès, alemany), així com també per a dos altres cursos almenys del programa (història i geografia i ciències naturals). Era, indirectament, la manera d'obligar a aprendre el flamenc.

Per mitjà d'una propaganda activa i meravellosament compresa, els flamencs obtingueren així successivament atenuacions a la llei de 1830 que havia fet del francès la llengua nacional de Bèlgica. Aqueixes atenuacions equivalen a hores d'ara a un reconeixement oficial de llur llengua amb el mateix títol que el francès. No s'aturen, però aquí llurs pretensions. L'equiparitat no basta als flamenquitzants. Llur moviment que en un principi era només protestatari, ha pres de mica en mica el caràcter d'una lluita per al predomini del flamenc a Bèlgica.

Per la llei de 1883 només s'aplicava als establiments de l'Estat. Un projecte Coremans no tardà a sorgir per estendre'l àdhuc a les escoles privades.

Segons els termes de la Constitució, és deixada plena i entera llibertat a les institucions privades d'ensenyament per a l'escolliment dels mètodes pedagògics. L'empleu de les llengües és facultatiu; hom no en pot imposar cap. L'Estat només té dret a intervenir per als actes de l'autoritat pública i per als afers judicials. Només es pot ocupar de l'organització de l'ensenyament en els seus establiments propis. La Constitució és molt categòrica. Diu a tot ciutadà: «Ensenyaràs el que voldràs, com voldràs i en la llengua que voldràs.» Doncs bé: els flamencs demanen que cap alumne no sigui admès als estudis universitaris, que cap ciutadà no gaudeixi del doble vot adjunt, per a les eleccions legislatives, al certificat d'estudis mitjans, si no ha seguit cursos de flamenc i sofert un examen especial de flamenc. Les seccions purament franceses seran mantingudes, però els certificats lliurats als alumnes no tindran cap valor. Aquests alumnes no podran obtenir cap grau acadèmic. La llei projectada estipula que se'ls ensenyarà el flamenc, i una llengua estrangera, francès, alemany o anglès. Cap excepció doncs per al francès que és la llengua de llurs compatriotes valons. Cap excepció per als flamencs d'expressió francesa. Obligació estricta de saber el flamenc i de passar per una aula flamenca.

En un míting, un dels caps del moviment flamenc, s'expressà així: «*No n'hi ha pas prou d'ésser flumenc, això és de tenir l'amor platònic de la*

seva llengua. Cal ésser flamenquista, això és, propagandista actiu dels drets del flamenc. No volem sistema bilingüe: en país flamenc, tot s'ha de fer en flamenc. I, per acabar, l'orador preconitzava la formació d'un cartell, d'una vasta associació que englobaria tot el país flamenc.

Aquest cartell, els negociants flamencs l'organitzaren. En desembre 1908 crearen una *lliga comercial flamenca*, els adherents de la qual es proposaven no únicament d'efectuar llurs operacions en llur llengua materna, ans també d'afavorir-se mútuament en comandes i canvis.

«Totes les comunicacions fetes al públic en les contrades flamenques—han ordenat un ministre dels ferrocarrils, correus i telègrafs—han d'ésser redactades en flamenc i *poden ésser acompanyades d'una traducció francesa.*» «Tots els empleats interrogats en flamenc—continua el ministre—estan obligats a respondre en aquesta llengua. Els girs postals demanats en flamenc en flamenc han d'ésser redactats.»

Quan els personatges oficials visiten oficialment Anvers o Gand, són saludats amb discursos rigorosament flamencs i és prohibit de pronunciar un sol mot de francès durant el curs de les cerimònies.

Al Consell provincial, s'elevaren protestes perquè un ministre de treballs públics havia dirigit a aquesta assemblea un despatx en francès. Aquests actes d'intransigència lingüística són constants. Per exemple: Una associació flamenca de Brusel·les adreça al senyor Hellepute, ministre de ferrocarrils, una reclamació de les més enèrgiques perquè la inscripció francesa «Prohibit el fumar» es trobava col·locada en els trens a damunt de la mateixa inscripció flamenca. Per això, a les estacions, els noms de les viles i ciutats són escrits en flamenc, i, pel trajecte, els lletrers indicadors porten el nom primerament en flamenc i, *a sola*, en francès.

A Anvers hi ha cada any un concurs de cançons. Cal remarcar que la majoria proclamen l'odi de tot allò que és francès:

No tolereu pas que es parli francès.

Nostre llengua materna es perdria.

Els patriotes flamencs, molt tenaços, aprofiten totes les avinenteses per a fer retre a la llengua flamenca, per tot on els sembla negligida, els homenatges que li són deguts. Així un advocat esquinça uns bans oficials perquè són únicament redactats en francès i un passatger en un tram complet no fa cas dels advertiments del revisor el qual se li adreça en francès. No cal dir que la intransigència és duta fins a la darrera conseqüència.

A la Cambra els diputats flamencs s'expressen en llur parla. La campanya flamenca és sorda i la lluita tenaç. Les raons donades per aquests patriotes és que llur país es troba davant els altres en una triple inferioritat: *nacional, econòmica, intel·lectual*.

De les que ens interessen (nacional i intel·lectual), n'aporten algunes d'importants.

Els flamencs volen viure llur vida flamenca. La influència francesa occeix l'originalitat de l'ànima flamenca i impedeix el desenrotllament de les seves energies estètiques. Els flamencs volen preservar llur pensament personal, llurs sentiments autòctons de la pitjor de les bastardies: la bastardia intel·lectual. Per ells és una qüestió de raça, d'identitat nacional. Creuen que, *afirmant llur llengua, afirmen llur existència pròpia*. Flandes és, afrancesada, una nació mestissa, sense originalitat. No pot expressar just i clar el pensament.

Els infants, amb el predomini való, són sotmesos a una assimilació penosa, incompleta, lenta, d'una llengua i d'una cultura imposades. Els infants perden un bell temps que els altres infants, instruïts en llur llengua materna, empleen, aventatjosament, per a llur instrucció científica.

L'infant instruït i posseïnt nocions serioses de gramàtica general, per l'estudi unilateral de la seva llengua materna, estarà més ben preparat per a començar més tard, l'estudi d'una segona llengua. Amb la dualitat d'instrucció acaben no sabent ni el flamenc ni el francès. ¿No valdria més conèixer bé una sola llengua que dues a mitges?

La llengua és el poble. Els flamencs són un poble. És just doncs que tinguin llur llengua i que en separin els elements corruptors i degeneradors.

CRÓNICA DE LA PROTECTORA

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 20 D'ABRIL

Sota la presidència de N'Albert Bastardas, comença la sessió a dos quarts de set en punt.

El Sr. Aleu excusa la seva assistència per motius de salut.

Són admesos els següents socis individuals: Miquel Llorc Forcada, Joan Llorc i Forcada, Magí Valls, Josep M. Bahima i Puig, Agustí Vergés i Soler, Jaume Figueras Llonch, Joan Pujol i Pena, Miquel Vidal i Guardiola, Josep M.

Puig i Corominas, Joan Badius Solé, Frederic Carreras, F. Camps Margarit, Francesc Ter, Octavi Aragay Queralto, Ramon Aragay i Queralto, Agna Queralto d'Aragay, Modest Aragay i Blanchar, Armand Masdemont i Soler, Joan Monfort Llorca, Albert Coll, Joan Cucurella, Francesc Patxot, Angela Girbal Pascual, Joaquim Abella, Joan Soler i Amat, Josep Cailà Rondonis, Joan Bou i Giol, Josep Arañols i Casas, Francesc Cuixart, Josep Jubany, Francesc X. Vilaresau, Josep Vilaresau, Carles Gállego, Jaume Altimira, Enrich Doderó i Teglen, Pere Bassols, Joan Roig, Marius Vidal i Coll, Josep Rovirosa i Barbany, Miquel Francisco Batlló, Manuel Roca i Ginesta, Albert Casas i Casals, Jacint Roca i Ginesta, Frederic Casanovas i Gómez, Josep Roca Rabell, Joan Crespi Ariño, Sabí Ribé Medina, Francesc Curet Pairo, de *Barcelona*; Joaquim Doy Ricard, Eduart López, Josep Artigues Riera, de *Arenys de Mar*; Francesc Petit Bordas, de *Badalona*; Grau Coll i Rosés, de *Masnou*; Pere Carbonell i Flo, de *Sarrià*; Lluís Borés Gelabert, de *Castejon (Navarra)*, i Joan Buxaderas, de *Melilla*.

Es llegeix l'acta de constitució de la Comissió Delegada d'Arenys de Mar, la qual ha quedat constituïda com segueix: President, Pere Màrtir Puig; Tresorer, Carles Xena; Secretari, Josep de Hita; Vocals, Josep M. Feliu i Josep Artigas. Es ratifica la constitució i els nomenaments.

Es reben comunicacions: de les Escoles Catalanes Sang Nova agraint la subvenció i el nomenament de Delegat; sol·licitud per a obtenir matrícula gratuïta a les Escoles Catalanes del Districte II el noi Ignasi Cailà i Bolós, que és concedit.

Altres comunicacions: del Centre Català, de l'Havana, acusant rebut del cartell de propaganda; del President de la Protectora diverses postals des de Sevilla; del Sr. En Joan Soler i Amar enviant diverses propostes de soci, acordant-se agrair-li efusivament la cooperació i felicitar-lo; del Sr. En Bartomeu Canals, de Badalona, demanant noves sobre el Concurs de Vilafranca del Penedès; del Sr. En Lluís Borés, de Castejon de Sos; del Sr. En Lluís G. Fàbrega i Amat, de Lima, enviant 100 pessetes amb destí a les Colònies Escolars, que són agràides.

Es dona compte del programa que ha redactat la Comissió Organitzadora de les Festes de la Bandera que és aprovat, així com el manifest que ha estat redactat convocant tots els catalans.

Per assistir a la festa del repartiment de premis de la Federació Sindical d'Obreres es delega la Sra. Na Mercè Climent de Padilla.

Es prenen els següents acords: enviar efusives mostres de condol al Conseller de la Protectora Na Maria Carbonell de Sastre amb motiu de la mort del seu espòs (q. e. p. d.), i agrair a *La Veu de Tarragona* un article de propaganda de la nostra obra.

Finalment es reben: el programa de les festes d'aniversari del Foment de la

Sardana i el report presentat per la Sra. Na Rosa Sensat de Ferrer al III Congrés Internacional d'ensenyança menager.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 8 DE MAIG

Sota la presidència d'En Manuel Folguera i Duran, comença la sessió a dos quarts de set en punt.

El Consell fa constar la seva satisfacció amb motiu del restabliment de la salut del Sr. President, el qual reprèn possessió del seu càrrec.

Són acceptades les generoses ofertes de les Sres. Vídues de Verdaguer i Callis i Prat de la Riba que han manifestat son desig d'inscriure els respectius marits (Q. E. P. D.) a la Secció de protectors difunts, regradint-los alhora la seva noble atenció. I són admesos els socis col·lectius següents: Ateneu Barcelonès; Associació Catalanista, de *Premià de Mar*; Ateneu Santjustenc, de *Sant Just Desvern*, i Sindicat Agrícola i Caixa Rural, d'*Espluga de Francolí*. Ingressen demés els socis individuals: A. Martí i Monteys, Tomàs Ubach i Bou, Enric Borràs i Tubau, Joan Puig Conill, Josep Vidal Tarragó, Joan Marimon i Morera, J. Casals i Baró, Joan Valletbó i Vallès, Joan Pañella i Auguera, Francesc Martí Ribas, Modest Vilapriño i Planas, Pere Sans Meranges, Pere Ramoneda i Ollé, Rafel Soler i Sánchez, Romà Oleart i Sastre, Pau Vila, Josep Vives i Miret, Francesc Milà Guilmany, Francesc de P. Pagès Mercader, Pere Mir Amarós, Jacint Espigó, Josep Espriu Currubí, Joan Granada, Agustí Basté, Josep M. Saguer i Vilà, Josep M. Aixalà, Enric Font Ciuró, Josep Escudé i Borés, Nicanor Balagué, Joan Cucurella, Felip Serra Cirer, J. Ferreri, Oscar Grandjeau, Salvador Fonollà, Ricard Ginés, Francesc Soler, A. Escasans, Josep M. Magriñà Forcades, Jaume Brutau, Josep Roig i Sans, Salvador Farrarons Graupera, Ricard Altaba, Enric Isern Alié, Pere Ramoneda Ferrer, Isidre Magriñà Ferrer, Francesc Figuerola i Magriñà, Ramon Roig i Pellicer, Isidre Subirana i Ribas, Joan Soteras i Güell, Josep Martí i Oliver, Eduard Mas i Ortiz, Francesc Balaguer, Joan Bruguera i Nuix, Josepa Casademont Sabaté, Amadeu Tous i Marsans, Marc Xiol, Antoni Medina Palazon, Lluís Vila i Vall, Lluís G. Torra Noguer, Ramon Audet, Domènec Agustí i Blanell, Ramon Florensa d'Estragués, Amadeu Oller i Navarro, Josep Tarrès i Muntaner, Jaume Melchor, Josep Rovira Alemany, Soledat Planas Montaner, Lluís Alabart, Joan Oliver i Jané, Marcell Marlet i Homet, Pere Torres Bonastre, Ramon Pallarès, Dalmir Fullrachs Calverons, Eduard Puig Flaquer, Eladi Escofet i Palau, Antoni Jurnet i Pujol, Víctor Sabater Torrella, Josep Mir Vives, Lluís Puig Castells, Joan Portals, Lluís Guillaudo, Ramon Torres Carrers, Miquel Saperas, Josep Surribes i Riera, Joan Surribas i Bracons, Nonit Surribas i Riera, Ramon Torné, Jaume Griño Martínez, Maria Juval Ribó, Antoni Coch i Genovès,

Josep M. López Llauder, Vicens Costa Soler, Josep Puig Elías, Joseph M. Domènech Gibert, Lluís Permanyer Grifol, Miquel Tapias Boleva, Antoni Baltà, Lluís P. Nogués, Aurelia Martínez i Coy, Eduard Tarrés Rizo, Joan Tajeda Oriol, Josep Robert, i Josep Rigol i Casanovas, de *Barcelona*; Joan Matas i Carreras, de la *Barceloneta*; Alfred Socasau, Antoni Río Perpiñà, Valeri Llombart i Puig, i Modest Llombart i Puig, del *Poble Nou*; Joan Jolien i Muncús, Joan Carmany, Josep Fosch, i Francisco Benguerel i Roura, del (*Clot*) *Sant Martí*; Carme Casanovas Riera, Joan Hospital Garriga, Baldomer Teixidó, i Tomàs Martí i Boixadera, Güelf Xola, de *Blanes*; Francesc Banchs Roig, Isi Ire Jover Sellarès, Anton Sanromà Duran, Miquel Sucarrats Rodó, Francesc de P. Torrés, de *Canet de Mar*; Glòria Figueres, Joan Carbona Molins, Francesc Guillamet Naspleda, Fidel Dalmau Vallmajó, Josep M. Junyer, i Rafel Rovira Bardem, de Figueras; Josep Solà Simon, i Cosme Casals i Coll, de *Hospitalet del Llobregat*; Manuel Roca Llusa, Josep Sabaté Farreny, Alexandre Vinyals Dalmases, Joan Sabater Castelltort, d'*Igualada*; Joan Lavaquial Llastarri, Lluís Plubius Giménez, Josep Moron, Domènech Daniel Ariño, Lluís Qui Cortecans, Joan Gené Sentís, Jaume Calderó Maria, Emili Bosch Capdevila, Lluís Bada Cantarell, Ramon Vilalta Salvadó, Francesc Pifarré Nebot, Andreu Cemelí, Miquel Mangrané, Francesc Costa Cuscuela, Enriqueta Mercè Sendra, i Josep Mercè Sendra, de *Lleida*; Amadeu Miralles Bonvehí, i Lau Vallès Perera, de *Manresa*; Francesc Belcòs i Pons, Elvi Català, Pere Camats Ribas, Ricard Cucurull Parlaris, Pilar Filba, Jaume Comas Aymar, Anselm Noguerols Oller, Pompili Martí, Ramon Queralt, Consol Robert i Saus, i Montserrat Simó, de *Mataró*; Ramon Casals, de *Mèrida (Badajoz)*; Xavier Nogueras Ricart, i Salvador Rosselli Aymerich, de *Premià de Mar*; Salvador Esteve i Roig, Esteve Serra Trias, Jaume Plans Moll, D. Serra Bofill, i Ildefons Elías i Xalapeira, de *Sabadell*; Jaume Tresserras Bertran, Alexandre Alabart, i Pere Saldoni i Roca, de *Sallent*; Francesc Munné, de *Constantí*; Joan Aleu i Torres, i Josep Marieges i Julià, de *Sant Boi del Llobregat*; Antoni Soler Massagué, Josep M. Domènech, Marian Bregolat, de *Sarrià*; Josep M. Esplugas Trullols, de *Tarragona*; Ramon Bach i Planell, de *Vich*; Josep Vidal Teixidor, de *Vilanova i Geltrú*; Angela C. de Cunill, Enric Alegria, Lluís Tintorer, Flora L. de Tintorer, Lluís Ruiz Folguera, Joan Vidal, Josep Roviralta, Ernest Trias, Felip Forn, Joan Pantebra, R. Girona Ribera, Joan Cañardo, Miquel Teixidor i Giralt, Sarita Carol, Joan Rosés, Enric Pons, Francesc de P. Viada, Teodor Català, Conrad Puig, Joan Juliachs, Enric Granada, Enric Miralles Gual, Joan Giralt, Josep Roca, Eugeni Camplonch, i Alfred de Treviño, de *Buenos Aires (Argentina)*.

Havent-hi ja a Canet de Mar nombre suficient per a constituir la Comissió Delegada, s'acorda demanar a la Joventut Nacionalista d'aquella població que faci les gestions inherents a la seva constitució.

S'agraeix efusivament un donatiu de 100 pessetes enviat per l'excel·lentíssim senyor Marquès d'Allela, acordant-se reservar-lo per a les Colònies Escolars d'enguany.

La Comissió Tècnica significa la conveniència d'acceptar amb reconeixement l'oferta d'un distingit soci, que es vol amagar son nom, per a pagar la publicació del llibre de Mossèn Baldori Reixach «L'Ensenyança de Minyons» i així s'acorda amb l'additament d'encomanar a una Comissió especial la consegüent preparació del mateix i de les notes de caràcter biogràfic i pedagògic que serveixin per a donar relleu a l'obra i honorar la memòria del seu autor. Per a la dita Comissió es designen els senyors En Llorenç Jou i Olió, En Martí Tauler i el Tècnic Assessor Sr. Romeva.

La Comissió Tècnica dictamina endemés sobre una iniciativa de la Comissió Delegada de Vich en el sentit de creure avinent donar facilitats a l'Escola Catatana de la dita població per adquirir material escolar, convenint-hi el Consell per tractar-se d'un establiment que perfecciona cada dia més ses ensenyances i facultant la presidència per a disposar la millor forma de realitzar-ho.

La Comissió Delegada de Lleida envia quotes i demana llibres per al Concurs de les Borges Blanques; les de Manresa, Mataró, La Bisbal i Tortosa sobre assumptes de tràmit; la d'Igualada comunica que han assenyalat els dies 24 i 25 de juny per a la celebració del Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes i demanant llibres per al mateix, que són concedits; la de Caldes de Montbui demanant la cooperació de la Protectora per a l'organització d'un cicle de conferències, la qual petició passa a la Comissió de Foment.

La Comissió Delegada de Nuevitas envia la liquidació de quotes del primer trimestre de l'any corrent més un donatiu de 5 dollars del soci En Francesc Vilalta que és agraït i dedicat a les Colònies Escolars d'enguany. Aquesta comunicació ha estat remesa pel Secretari de la dita Comissió En Salvador Oliveïlla que es troba a Barcelona. Per efecte del viatge d'aquest senyor i del canvi de residència del Tresorer, s'han nomenat Secretari i Tresorer de la referida Comissió Delegada els senyors En Josep Soler i Carreras i En Joan Gas i Fernández.

Es ratifiquen els nomenaments.

La Comissió Delegada de Buenos Aires ratifica el nomenament de Conseller adjunt a favor del Sr. En Pius Aries, del qual es pren nota, tramet 182 pessetes amb destí a la Bandera dels Catalans d'Amèrica i 353 pessetes per la liquidació de quotes endarrerides; la de Palma Soriano demana cartells de propaganda; la de Rosario Santa Fé envia 440'52 pessetes amb destí a la subscripció per a la Bandera.

Es llegeixen les següents comunicacions: del Patronat de l'Escola Catalana Gratuïta del Districte III comunicant que pel seu estat de salut s'ha vist obligada

a deixar el professorat de la seva escola la senyoreta Enriqueta Sèculi, amb gran sentiment del Patronat, havent-se obert Concurs per a sa nova provisió d'acord amb la Protectora, havent-se nomenat per a substituir-la la senyoreta Na Maria E. Figueras i Bassols; del Liceu Dalmau referint les millores realitzades en el mateix i les noves condicions per a ingressar-hi, de la qual cosa es pren nota, com també que ha adquirit el Col·legi Mont d'Or; de l'Escola Catalana d'En Manuel Ribas enviant la nota dels alumnes subvencionats i una llotja per a un Festival que organitza, acordant-se l'adquisició; de l'Ateneu Santjustenc, de Sant Just Desvern comunicant que la Junta de la dita entitat, després d'escoltar les raons exposades pel Dr. Riera i Punti en la conferència que donà a la dita entitat, ha pres l'acord de transformar la seva escola a base de catalanització, acordant-se fer-ne constar la satisfacció i felicitar-lo efusivament; i del de l'Escola Nacional Catalana, de Belcaire d'Urgell demanant augment de subvenció, qual petició passa a la Comissió Tècnica.

Altres comunicacions: del Sr. En Joan Cordoní, participant la seva pertinença a Iquique, pel qual motiu no podrà seguir figurant com a Conseller Adjunt de la Protectora en nom de la Comissió Delegada de la dita ciutat, assabentant-se'n el Consell amb sentiment i acordant manifestar-ho així al Sr. Cordoní i a la Comissió que representava; de la família del malaguanyat consoci Jaume Guàrdiola agraïnt el condol que va ésser-li transmès; dels senyors doctor Miquel A. Baltà, Josep Rigol i Casanovas, Lluís Vila i Vall, Joan Soler i Amat, Josep Gallifa, Josep Compte, de Barcelona; Esbart Nacionalista, de Torelló; Orfeo Català, de Mèxic; J. Solà i Simón, de Berga; Jaume Burgada, de Negui (Bizcaia); Francesc Munné, de Constantí; Josep Piquet, de Sant Just Desvern; Albert Tries, de Pobla de Lillet; Josep Rovira, d'Espluga de Francolí; Josep Antoni, de Sabadell; Josep Vidal, de Vilanova i Geltrú; Josep M.ª Roig i Burcet, de Blanes, sobre propaganda; de les senyores Maria Llop i Mercè Andreu, de Vilafranca del Penedès demanant llibres per a premis en el Concurs d'aquella població, que els són concedits; de N'Antoni Niubó agraïnt el diploma de cooperació que se li ha concedit; del Sr. J. Lleonart Nart, de Buenos Aires enviant una important revista pedagògica que es publica en la dita ciutat per a La Biblioteca, essent agraïda l'atenció; i d'En Baldomer Barbarà, d'Amposta demanant si hi hauria manera de proporcionar-li cromos catalans per a repartir en el seu establiment, havent-se-li remès mostres de ço que sol·licita.

Altres comunicacions: de l'Associació Catalanista de Premià de Mar, demanant-se l'organització d'un curset de Gramàtica Catalana, havent-se'n nomenat professor d'acord amb «Nostra Parla» el Sr. En Rafel Cardona i Martí i invitant a un solemne acte que celebrarà el dia 4 de juny, delegant-se el senyor En Manuel Carrasco i Formiguera; de la Direcció d'«Expansió Catalana» demanant diversos exemplars de les Biografies publicades per als efectes de difusió a

l'estranger que són concedits; de l'Excm. Ajuntament de Barcelona comunicant la concessió d'una subvenció de 600 pessetes per a la Festa Escolar celebrada al Teatre Tívoli en obsequi als Catalans d'Amèrica, i de la Comissió de Cultura del mateix invitant a les conferències celebrades a l'Escola Baixeras del Pare Giovanni Semeria i Mr. Alexis Lluys; de la Institució Catalana d'Història Natural demanant la cooperació de la Protectora per a la subscripció per a una placa dedicada al Canonge Almera, a la qual no pogué accedir-s'hi per a mantenir el criteri seguit fins ara de no fer despeses estranyes als fins immediats de l'Associació; de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona i de la Comissió de la Diada de Sant Jordi de Sarrià invitant a diversos actes; de la Universitat de Cambridge demanant llibres per a sa Biblioteca, que són concedits; de l'Institut d'Estudis Catalans invitant a la seva Festa anyal a la qual va assistir el president accidental N'Albert Bastardas; de l'Impremta Elzeviriana sobre assumptes d'administració.

Es dona compte que han enviat donatius en llibres amb destí a Premis per al IX Concurs Nacional d'Història de Catalunya la senyora Vidua de W. Guarro i senyora Na Maria Parellada de Ferrer-Vidal, i quaderns de dibuix el senyor En Frederic Rovira.

Es fa constar la satisfacció del Consell per l'èxit extraordinari dels actes celebrats amb motiu de la remesa de la Bandera que els Catalans d'Amèrica han ofert a la Mancomunitat de Catalunya, acordant-se cursar un ofici de felicitació al President del Comitè d'Acció Catalana del Sud d'Amèrica, Dr. N'Antoni de P. Aleu, iniciador de la subscripció i portador de la Bandera, i altres a totes les col·lectivitats catalanes d'Amèrica que hi han contribuït fins ara. Per a la subscripció corresponent ha remès darrerament el Dr. Aleu la quantitat de 1.000 pessetes a compte de la referida subscripció.

La presidència de la Comissió de Foment assabenta al Consell la celebració de la Festa d'Infants i Flors pel dia 25 del mes que som, manifestant que els treballs ja estan molt avançats per a ésser celebrada com anys enrera en el Parc Güell, propasant amb tot regraciar al Comitè Directiu de la Fira de Mostres per les facilitats ofertes per a la celebració de la Festa en el seu clos.

Es prenen els següents acords: trametre efusives felicitacions al mestre oficial de Santa Coloma de Queralt, En P. Martí Traginer, i al president de la Joventut Nacionalista d'aquella població, En Santiago Mundi, per una notable conferència donada pel primer i coronada pel segon amb brillant resum en pro de l'escola catalana; felicitar l'il·lustre escriptor senyor En Joaquim Ruyra pel discurs presidencial dels Jocs Florals d'enguany, en el qual tan bé queda demostrat el mal que fa a la nostra terra l'escola a base d'idioma foraster; agrair als periòdics «Pàtria», de Valls; «La Veu del Fresser», de Ribes; «La

Nova Conca». de Montblanch; Butlletí de l'Orfeó Sarriane, i «El Catllar», de Ripoll, diversos articles de propaganda a favor de la Protectora, i cursar a l'Excma. Diputació de Barcelona una comunicació pregant atentament que es faci el possible per a aconseguir en brevíssim plaç l'inauguració del monument a l'immortal poeta català Mn. Jacint Verdaguer.

Finalment, es reben: cartell del Jocs Florals de la revista «Catalunya Literària» i la revista infantil «La Poncella», redactada pels alumnes de les Escoles Ribes, de Rubí, i les Memòries de Secretaria de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, corresponent als cursos des de l'any 1912 al 1921.

La Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona ha tramès diversos exemplars descriptius de les Escoles a l'aire lliure del Parc de Montjuic, amb fullets Escoles Milà i Fontanals i Lluïsa Cura, Pere Vila i Codina i Ramon Llull.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 29 DE MAIG

Sota la presidència d'En Manuel Folguera i Duran, i amb assistència del president de la Comissió Delegada de Vilafranca del Penedès, N'Anfòs Sans i Rossell, comença la sessió a dos quarts de set del vespre.

Són presentats i acceptats els socis col·lectius següents: Pomell de Joven-tut «Nostra Pàtria», de *Barcelona*; Casal Català, de *Caldeies*; Centre Autono-mista de Dependents del Comerç i de la Indústria, de *Vich*; i següents socis in-dividuals: Ramon Pagès Taulé, Josep Francesc Sabater, Jesús Ferrer Perich, Angel Miquel Banús, Salvador Soler i Forment, Francesc Barceló i Serra, Enric Besora Sardà, Lluís Nieta Mas, Guillem Jáuregui Calenco, Estanislau Clariana Berenguer, Leopold Fita Homs, Venceslau París, Ramon de Bruga-da, Josep Carner i Ribalta, Mercè Casals i Baltà, Antoni Ribas, Enric Sabat, Jaume Valls Mullet, Climent Salvadó Ticó, Daniel Folgués i Ribera, Francesc Colom, Francesc Pallarès Amorós, Josep M. Fargas Mallol, Josep Serra Roca, Eugeni Laborda Gasull, Manuel Navarro, Josep López Ocaña, Ramon Ginés Voltà, Francesc Pons Pascual, Jacint Bremon Masgrau, Anter Sèculi, Nemesi Brustenga, Carles Novillo, Enric Raig, Angela Cullell, Josep M. Sa-font, Pius López i Planas, Josep M. Sirvent, Lluís Matons Colomé, Antoni Homar Salom, Jaume Padrós, Agustí Pedret i Miró, Miquel Pujós Serrat, Francesc Pijoan Rosés, Angel Figueras, Josep Condeminas, Lluís Parellada, Guillem Rey i Duero, Leopold Solà, Josep Closa, Josep Pascual, Jaume Fanés, Francesc Palamós Cubilta, Josep Josa Roig, Lluís Mas Nieto, Josep M. Vila-seca i Riu, Santiago Creus Ventura, Ramon Esquirol i Fonoll, Josep Font Casas, Trinitat Blanch Roig, Bonaventura Plaja Coll, Antoni Colomer i Pujol, Ferran Colomer Pujol, Ramon Aloy Castro, Josep Giral Casadesús, Antoni

Caralps Massó, Joan Brunet i Gómez, Josep Martí Gaza, Artur Artigas Rocamara, Josep M. Piera, Joan Fort i Romeu, Francesc Segura, Francesc Jornet Gabarra, Antoni Baseda Company, Josep M. Domingo Abelló, i Josep Floerà, de *Barcelona*; Josep Ventosa i Roig, del *Poble Nou*; Joan Freixas, Cebrià Tarrate Fontanellas, Josep M. Canet Ripoll, Lluís Rull, Victori Iglesias Riera, Manuel Prades i Budellé, de *Sant Martí*; Juli Botill i Borràs, de *Badalona*; Jaume Mauri Casanovas, de *Caldes de Montbuy*; Enric Mora Fornaguera, de *Caldetes*; Abdó Barceló Ciurana, de *Capsanes*; Enric Ferran Brusés, Joan Subia Golter, Maria del Remei Bosch i Salomó, Pere Burgell Ferran, Josep Bonaterra, de *Figueras*; Josep M. Riera i Pau, de *Girona*; Sebastià Fontrodona, de *Malgrat*; Domènec Degollada, Jaume Colomer, Francesc Tarrades Company, Francesc Boix Mauri, Joaquim Esperalba, Esteve Amat, Pere Casas, de *Mataró*; Josep Sans i Rossell, de *Mollet del Vallès*; Pilar Zamorano Solànic, Mercè Zamorano Solànic, Esteve Farré Magré, de *Montblanc*; Josep Taverna, de *Pla de Cabra*; Lluís Vilanova i Puig, de *Reus*; Francisco de P. Izard i Llonch, Josep M. Escoté, Antoni Calsina Daví, Albert Mosella Comas, Joan Bros Rocabert, Josep Cabeza Rodon, Pere Vidal, Miquel Ribera Bros, Agustí Rabassa i Utesa, i Josep Pinyol Aiguadé, de *Sabadell*; Antoni Gabarró, de *Sant Boi del Llobregat*; Maria Teresa Gibert, de *Sarrià*; Josep Duran Creus, i Felicià Homs Pons, de *Teyà*; Jaume Busquets, d'*Ullastrell*; Joan Pietx i Oliva, de *Vich*; Alexandre Carbó, Amadeu Gras i Bonaventura Ramento, de *Rosario de Santa Fè (Argentina)*; Baltasar Pagès, Francesc Vilardebó, Ramon Bergada, Manuel Blanco, Josep Viñas, Joan Miquel Montserrat, Jaume Sais, Teodor Nicola, Domènec Gari, Josep Sampere, Joan Solé, Josep Alvarez, Feliu Quintana, Francesc Garcia Escarré, Joaquim Saun, Lluís Pie i Josep Llovera de *l'Havana*; Jaume Taltavull, Pere Compte, Adolf Padrós, Cándid Benedí, Josep Pairà, Artur Grau, Guillem Camps, Carles Soto, Pere Guibernau, Jaume Viadiu i Joan Panedas, de *Montevideo*.

S'agraeix un donatiu de 15 15 pessetes, remès per la Comissió Organitzadora del darrer Cap d'Any Català, com a producte líquid de la mateixa.

Es llegeix l'acta de constitució de la Comissió Delegada de *Caldetes*, segons la qual la seva Junta ha quedat en la forma següent: President, En Josep Xampeny Arumí; Tresorer, En Ramon Fontrodona Salvanyà; Secretari, N'Enric Melchor Fusellas; acordant-se la satisfacció dels dits nomenaments.

Així també s'aprova la constitució de la Comissió Delegada de *Montblanch*, la qual ha quedat formada així: President, N'Albert Talavera; Tresorer, N'Enric Pujadas; Secretari, Mossèn Pau Queralt; Vocals, Josep Vendrell, Josep M. Poble, Martí Zamorano, Ramon Vives.

La Comissió Tècnica informa favorablement les peticions de les Escoles Catalanes del «Centre Moral Instructiu» de Vilavert i de D. Manuel Tubert,

d'Igualada, i el Consell acorda concedir-los les subvencions sol·licitades.

La Comissió Editorial Pedagògica presenta exemplars del Mapa detallat de la Catalunya estricta, confeccionat per la Secció de Cartografia de la Mancomunitat, acordant-se posar-lo totseguit a la venda en paper i sobre tela; també remet un nou mapa esquemàtic per a les Escoles i el primer volum del llibre d'En Manuel de Montoliu «Manual d'Història Crítica de la Literatura Catalana Moderna», acordant-se recomanar a l'autor que enllesteixi el segon volum. Ambdues publicacions mereixeren elogis del Consell. Manifesta endemés haver-se rebut del propi En Manuel de Montoliu l'original de la Biografia d'En Jaume I el Conqueridor acordant-se sotmetre-la als tràmits reglamentaris previs a la seva acceptació.

Aiximateix la Comissió Editorial proposa encarregar la Biografia de l'Aragó, a N'Agustí Calvet (Gaziel) i a En Pau Romeva el llibre de lectura corrent i l'Epistolari. La propia Comissió trameta una moció del Sr. López Picó en el sentit que es demani a l'Ajuntament de Barcelona una subvenció especial per a fomentar la difusió del llibre català a l'estranger, essent presa en consideració.

La Comissió de Foment comunica els actes celebrats a Caldes de Montbuy els dies 14, 21 i 23 de Maig, havent-hi donats conferències els senyors En Tomàs Iduarte, En Joan Estelrich i En Joan Ruiz Porta. Presenta les postals i segells de propaganda acabats de publicar. La Presidència manifesta que s'ha constituït una Comissió mixta per a l'organització de les Colònies Escolars, formada de tres representants de cada una de les Comissions de Dames, Foment i Higiene Escolar.

Les Comissions Delegades de Lleida, Tarragona i Girona comuniquen la data dels exàmens dels alumnes de les Càtedres de Gramàtica Catalana d'aquelles Normals; la d'Igualada invita a la Protectora al solemne acte del descobriment de la làpida que per iniciativa de la mateixa col·locarà l'Ajuntament, donant el nom de Mossèn Cinto Verdager a una placa d'aquella població, delegant-se per assistir-hi els distingits consoci En Manuel Massó i Llorens i En Joaquim Degollada; la de Vilafranca del Penedès comunicant l'aplaçament del seu Concurs de Lectura i Escriptura i Història de Catalunya per al 18 del mes de juny; les de Rues i Figueres referint-se a assumptes de tràmit; la de Montblanch tractant de l'acte de propaganda que es va celebrar en aquella població el dia 14 de maig; i la de Caldes de Montbuy tractant de la sèrie de conferències donades en aquella població.

La Comissió Delegada de l'Havana envia la liquidació del primer trimestre d'enguany i anuncia la visita a Catalunya del distingit consoci Sr. En Josep Murillo; la de Mendoza acusa rebut del Cartell de propaganda; la de Montevideo envia les quotes fins al mes d'abril d'enguany; i la de Rosari de Santa Fe es refereix també al cartell de propaganda del qual fa calorosos elogis.

Es presenta l'acta d'exàmens dels alumnes de la Càtedra de Gramàtica Catalana de l'Escola Normal de Mestres de Barcelona per la qual s'han donat certificats d'aptitud als senyors En Florenci Senablo, N'Antoni Vernet Sadó, En Just Sansalvador i Cortés; En Ramon Rovireta Ors; En Josep Comas Prats, En Francesc d'A. de l'Oimo Barrios, i En Joan Pardinilla Busquets.

L'«Ateneu Igualadí de la Classe Obrera» manifesta agrair la subvenció concedida, a les seves Escoles Catalanes; el Patronat de les Escoles del Poble Nou demana augment de subvenció, (passant la sol·licitud a la Comissió Tècnica); i el Director de l'Escola Catalana de Vich estima la cooperació oferta donant-li facilitats per a la compra de material.

Es dona compte dels treballs pendents per a la celebració a Sabadell del IX Concurs Nacional d'Història de Catalunya fixant-se els dies i hores dels exercicis en les aules de l'Escola Industrial i el Repartiment de Premis en el Saló d'Actes del Palau de la Caixa d'Estalvis cedits graciosament un i altre local per les respectives Direccions. S'aprova demés el nomenament dels Jurats i es pren nota dels donatius rebuts fins a la data que són els següents: en metàl·lic, dels senyors En Martí Tauler, Josep Rius, F. Bargalló, Ricard Sampere, Francesc Orpí, Un Separatista, Pere Martí, Tomàs Casulleras, Angel Grau, Jaume Prat, Joan B. Ruiz, Comissió Delegada del Poble Nou, Comissió Delegada de Palmarito de Cauto, Joaquim Muntal, Ajuntament de Sabadell, Manuel Folguera, Eduard Xalabarder, Cebrià Cabané, Bloc Nacionalista, Emili Moragas, Joan Vidal Gambús, Joan Vidal Valls, Antoni Niubó, Agnès Viumala, Pommell de Joventut «Semprevives», Modest Duran, Joan Quer, Josep Botey, Cambra Auxiliar, Gremi Fabricants, Gremi Comerç, Joventut Catalanista, Joventut Catòlica, Societat Choral «Colon», Grup Feminal d'Unió Catalanista, Feliu Gambús, Francesc de P. Bedós, Gabriel Casals, Ramon Puncernau, J. Grau i Sabat, Cos Mèdic, Societat l'«Americana», Joan Roure, Col·legi d'Advocats, Acadèmia Belles Arts, Centre Excursionista «Sabadell», Centre de Dependents, Centre Excursionista del Vallès, F. Martí, Societat «Els Lluïsos»; i en llibres, dels senyors En Frederic Graells, Josep Roig i Puñed, Baró de Güell, Club Muntanyenc, Editorial Poliglota, Joan Sallent, d'una ploma estil·logràfica, Eduard Vidal i Ribas, Josep Botey, Francesc Armengol i Burgués.

Es llegeixen comunicacions, de la Comissió de Festes de la Plaça del Padró anunciant la celebració d'un segon Concurs de Lectura i Escritura Catalanes; d'En Joan Arús i En J. Salvat Papasseit proposant l'adquisició dels llibres l'Evolució de la Poesia Catalana d'En Joan Arús, i 50 ninots d'En Xavier Nogués (les quals peticions passen a la Comissió Tècnica); dels senyors En Llorenç Jou i Olió i En Martí Tauler acceptant l'encàrrec de dirigir amb el Sr. Romeva la publicació d'una nova edició popular del llibre de Mossen Baldri Reixach «L'Ensenyança de Minyons» pagada per un distingit consoci; dels senyors En Jo-

quim Olivé, de Teyà; En Ramon Sedó, de Capsanes; En Josep M. Vilar, de Vich i d'En Francesc Macià regraciant el condol enviat amb motiu de la mort del seu germà, del Casal Català, de Caldetes agraïnt el cicle de conferències que s'hi va donar; de la Junta de la Fira de Mostres sobre la celebració de la Festa d'Infants i Flors; de la Mancomunitat de Catalunya anunciant la concessió d'una quantitat per a contribuir a la celebració de la citada Festa; del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Vich donant compte de les ensenyances que s'hi han establert; i de la «Societat Barcelonina d'Amics de la Instrucció» invitant a una reunió per a tractar del projectat Homenatge a Mossèn Reixach havent-hi assistit el nostre Assessor Tècnic.

La presidència haver rebut la grata visita del distingit escriptor rossellonès En Carles Grandó, havent-li comunicat la pròxima celebració a Perpinyà d'un Concurs de Lectura i Escriptura catalanes demanant-li un lot de llibres per a Premis. El Consell acorda concedir en plena satisfacció de veure com es reflecteix al Rosselló la tasca de la Protectora.

La Presidència comunica l'oferta d'una quantitat anual de 100 pessetes feta pel distingit consoci En Josep Massot, per a destinar-la a la formació de Premis destinats als alumnes de les Escoles Catalanes, encarregant-se a la Comissió Tècnica que estudiï la millor forma de sa aplicació, i regraciar al generós donant son noble gest.

Es prenen els següents acords: Agrair la remesa del Mapa de Carreteres de Catalunya publicat per la Secció d'Obres públiques de la Mancomunitat; enviar efusius condols als consocis En Cèsar A. Torres, Jesús Sanz de Lleida i Na Maria Domènech de Canyellas, per la mort dels respectius germans, mare i cunyat; felicitar els organitzadors de l'Assemblea de Coll Blanch i Torrasa pels seus propòsits de crear nova Escola, recomanant-los sia a base del nostre idioma; a la Mancomunitat de Catalunya pel donatiu rebut del Sr. En J. Escasany, de Buenos Aires, destinat a la construcció d'un edifici escolar a Cardona, confiant que es destinarà a una Institució docent catalana; al Sr. En Josep Sol de Lleida per una Conferència donada en pro de la nostra obra; i als Directors dels periòdics «Ideal» de Lleida, «Diari de Sabadell» i «Endavant» per a diversos articles de propaganda.

S'acusa rebut de diverses invitacions i programes, així com dels llibres següents: Projectes d'acord de la Mancomunitat de Catalunya; Comisión Mixta del Trabajo en el Comercio de Barcelona; Tribunales para niños, i Crònica oficial de la Mancomunitat.

NOVES

LA PROTECTORA A MONTBLANC. El dia 14 del passat mes de maig tingué lloc a Montblanc un acte de propaganda per a celebrar la constitució d'una comissió delegada de la Protectora. Es celebrà a la sala d'actes de la Joventut Nacionalista, plena d'un entusiasta concurs on es destacava gran nombre de gentils dames i damisel·les.

Feren ús de la paraula els senyors Rossell, Riera Puntí, Romeva i Ruiz Porta, que hi havien anat des de Barcelona, i l'advocat senyor Talavera i l'alcalde senyor Poblet Civit, de Montblanc. Tots foren molt aplaudits.

Acabat l'acte es tingué una sentada íntima de la qual sortí el projecte de creació d'una Escola Catalana a Montblanc.

Esperem poder-la inaugurar ben aviat.

ELS MESTRES CATALANS A L'ASSEMBLEA DE VERSALLES. Un grup d'amics de «Butlletí dels Mestres», corresponent a una crida d'aquesta revista, han enviat una sèrie interessantíssima de treballs escolars espontanis per a sumar a l'Exposició anexa a la Primera Assemblea de la «Nouvelle Education», que es celebrarà a Versalles els dies 4, 5 i 6 de juny. Els mestres que han enviat treballs són: don Sebastià Pla, de l'Escola Graduada de Girona; don Antoni Bonsoms i don Artur Brugués, de les Escoles Catalanes de la Casa de Caritat; don Artur Martorell, director de les Escoles Domènec; don Pere Blasi, de l'Escola de Torroella de Montgrí; don Narcís Masó, de l'Escola Montessori de la Mancomunitat. Demés don Antoni Bonsoms i don Marcell Antich han presentat treballs procedents de l'Ateneu Obrer i de l'Escola d'Arts i Oficis, de Badalona. Per representar-los prop dels organitzadors de l'Exposició han designat don Joan Gibert, que estudia actualment a París i dins del seu ram ha col·laborat a les obres de renovació pedagògica més importants del nostre país.

EL «BUTLLETÍ DELS MESTRES». Ha sortit el número 11, que conté el següent sumari:

Pedagogia: Jacques-Dalcroze i la Rítmica, per J. Llongueras. — Vida Escolar: Per l'ensenyament de les Ciències Naturals, per M. A. Martí. — Converses Psicològiques, per G. Dwelshauvers. — Llibres. — Revistes. — Notícies breus.